

B. P. KULZHANOVA
Al Farabi Adındaki Kazak Milli Üniversitesi
Filoloji ve Dünya dilleri Fakültesi
Filoloji uzmanı, Doçent
Almatı, Kazakistan

Yusuf Has Hacip Düşüncelerinin Ahmet Yesevi'in Tasavvuf İlimiyle Benzer Yönü

Türk kültürü doğunun manevi dünyasıyla aynı seviyede gelişme göstermiş, komşu devletlerin kültürüyle sıkı ilişkiler içerisinde gelişmiştir. Arap, İranlılarla beraber Türk halkları da doğu kültürünün gelişmesine katkıda bulunmuştur.

IX-XV yüzyıl arası Türk halkları için “Uyanma Devri” olmuştur. Türk bozkırlarında Karahanlılar devrinde İslam dini yayılmış ve din devlet ideoloji açısından önemli noktaya gelmişti. Bu yüzden bu devirde yazılan ve ortaya çıkan eserler genelde dini anlam taşımıştır. Türk edebiyatının çoğunluk grubunu dini eserler oluşturmuştur. Kuran ve Peygamber efendimizin hadisleri önemle ve titizlikle anlatılmıştır. Kuran ayetleri ve Peygamber efendimizin Hadislerini kendi sözleriyle anlatan, Rönesans devrinde Türk yazılı edebiyatının ilk sırasında yer alan bilgin Yusuf Has Hacip'in “Kutadgu Bilig” Türk dilinde yazılmış ilk İslam edebiyatı olmuştur. Yusuf Has Hacip ilk İslam propagandacılarından olmuştur. Destanda kanaati Ogdurmuş suretiyle ifade etmiştir. Yazar tasavvuf ilminden haberdar olduğunu Ogdurmuş'un memleketinden uzak yerlerde yaşamasıyla, Ogdurmuş tarafından söylenen nasihat aracıyla vermiştir. “*Tasavvuf yolu Kuran ve Hadislerden ilham alarak yola çıkmıştır. Tasavvuf, insanoğlu toplumunun ilk devrinden var olmuştur ve birçok medeniyetler tarihinde kendine has yol bırakmıştır*”.

Demek ki tasavvuf –Allah'ın verdiği güzelliği ve sevincine kanaat etmek, şükretmektir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere Türk düşünürleri eserlerinin temelini Kuran ayetleri ve Peygamber hadislerinden almıştır. Hoca Ahmet Yesevi Türk düşünürlerinin önemli şahsiyetlerindedir. Tasavvuf İslam dininden üç asır sonra başlamıştır. Tasavvuf ilimini geliştirmek ve propaganda yapmak isteyen bilginler yeterli seviyede olmuş ve yüzyıllar boyu nasihat çalışmalarını yürütmüştür.

Ogdurmuş'un ifade ettiği didaktik düşünceler Ahmet Yesevi hikmetleriyle aynı yola çıkmaktadır. Bu yüzden tebliğimizde Yusuf Has Hacip'in Ogdurmuş aracıyla verdiği düşünce fikirleri üzerinde duracağız.

Anahtar kelimeler: Yusuf Has Hacip, Kutadgu Bilig Uyanma Devri, Karahanlılar devri, Türk edebiyatı.